

I. EKSPORTO RAIDA

► 2021 m. I-ą pusmetį iš viso eksportuota prekių už 15,7 mlrd. eurų – tai 2,5 mlrd. eurų (arba 19%) daugiau, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu ir 1,3 mlrd. eurų (arba 9,0%) daugiau, palyginti su 2019 m. I pusmečiu (priešpandeminiu laikotarpiu). Labiausiai bendras prekių eksportas išaugo antrą ketvirtį (išaugo 2,1 mlrd. eurų arba 34% per metus), daugiausiai dėl žemos palyginamosios bazės, o pirmą ketvirtį eksportas augo mažiau - paaugo 0,4 mlrd. eurų arba 5,4%. Prekių eksporto struktūroje didžiausią dalį (54%) sudarė lietuviškos kilmės prekės (be energetinių produktų), 38% - reeksportuotos prekės (be energetinių produktų) ir 8,0% - energetiniai produktai. Bendro prekių eksporto vertės augimui didžiausią įtaką turėjo būtent lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksportas, kuris generavo net 12,2 procentinio punkto viso prekių eksporto vertės augimo; prekių reeksportas (be energetinių produktų) prie augimo prisidėjo 4,5 procentinio punkto, o energetinių produktų eksportas – 2,1 procentinio punkto.

► 2021 m. I-ą pusmetį energetinių produktų eksporto vertė per metus išaugo 272 mln. eurų (arba 28%) iki 1,3 mlrd. eurų - augo tiek Lietuvoje pagamintų energetinių produktų eksportas (augo 224 mln. eurų arba 27%), tiek jų reeksportas (paaugo 48 mln. eurų arba 33%). Pagrindinę energetinių produktų eksporto dalį (85%) sudarė lietuviškos kilmės energetiniai produktai, jų eksporto vertė per metus išaugo 224 mln. eurų (arba 27%) iki 1,1 mlrd. eurų ir būtent šių produktų eksportas net 23 procentiniais punktais prisidėjo prie energetinių produktų eksporto vertės augimo. Likusią eksporto vertės dalį (15%) sudarė reeksportuoti energetiniai produktai, kurie prie augimo prisidėjo beveik 5 procentiniais punktais. Vis dėlto dviženkliai augimo tempai labiau sietini su žema palyginamąja baze, nes nepaisant šio spartaus augimo, energetinių produktų eksporto apimtys nesiekė priešpandeminio laikotarpio lygio – buvo beveik 652 mln. eurų (arba 34%) mažesnės, palyginti su 2019 m. I pusmečiu. Be to, 2021 m. I-ą pusmetį augimas nebuvo nuoseklus – pirmą metų ketvirtį buvo stebimas eksporto vertės mažėjimas, tam didžiausią poveikį turėjo maždaug 12% kritusios Lietuvoje gaminamų energetinių produktų eksporto kainos ir atitinkamai susitraukę eksporto kiekiai; o antrą ketvirtį eksporto apimtys sparčiai augo ir tam įtakos turėjo maždaug 60% išaugusios Lietuvoje pagamintų naftos produktų eksporto kainos ir maždaug 40% išaugę eksporto kiekiai.

► 2021 m. I pusmetį prekių reeksporto (be energetinių produktų) vertė augo, palyginti tiek su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu (beveik 600 mln. eurų arba 11% didesnė), tiek su 2019 m. I pusmečiu (ikipandeminiu laikotarpiu) – paaugo 502 mln. eurų (arba 9,3%) ir siekė 5,9 mlrd. eurų. Didžiausia reeksporto dalis (51%) tenka ES-27 rinkai, 37% - NVS šalims, o 12% - kitoms šalims. NVS rinkos dalis per metus susitraukė 6,9 procentiniais punktais, o ES šalių – paaugo beveik 5 procentiniais punktais. Pagal šalis 2021 m. I-ą pusmetį didžiausia reeksporto dalis (26%) teko Rusijai ir būtent šioje rinkoje buvo matomas didžiausias reeksporto nuosmukis - per metus sumažėjo 82 mln. eurų (arba 5,1%). Taip pat pastebimai reeksportas mažėjo į Baltarusiją - susitraukė 66 mln. eurų arba 14%. Tuo tarpu tarp sparčiausiai augusių reeksporto rinkų 2021 m. I pusmetį buvo Lenkija ir Latvija, į kurias reeksportuota prekių atitinkamai 126 mln. eurų (arba 47%) ir 80 mln. eurų (arba 12%) daugiau, palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu. Pagal prekių grupes labiausiai augo transporto priemonių (218 mln. eurų arba 44%) ir plastikų bei jų gaminių (79 mln. eurų arba 38% daugiau) reeksportas. Tuo metu labiausiai susitraukė mašinų ir mechaninių įrenginių (sumažėjo 67 mln. eurų arba 6,9%) reeksportas.

► 2021 m. I pusmetį lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto vertė per metus išaugo 1,6 mlrd. eurų (arba 23%) ir siekė 8,5 mlrd. eurų. Palyginti su priešpandeminiu laikotarpiu (2019 m. I pusmečiu), lietuviškų gaminių eksportuota 1,4 mlrd. eurų (arba 20%) daugiau. Vertinant pagal prekių grupes, didžiausią įtaką eksporto augimui 2021 m. I pusmetį darė įvairių chemijos produktų ir baldų eksportas. Kiek mažiau, tačiau taip pat svariai prie augimo prisidėjo medienos ir elektros mašinų ir įrangos eksportas. Tuo tarpu didžiausią neigiamą indėlį į augimą darė tabako gaminių eksportas. Vertinant iš eksporto apimčių ir kainų perspektyvos, matyti, kad eksporto vertė daugiausiai didėjo dėl eksporto apimčių augimo. Tuo metu eksporto kainų įtaka augimui pirmą ketvirtį buvo silpnai neigiama, o antrą ketvirtį lietuviškos kilmės prekių eksporto kaina paaugo maždaug 3,9%, palyginti su 2020 m. atitinkamu laikotarpiu.

► Aukštųjų technologijų (angl. – Hi-tech) prekių eksportas 2021 m. I pusmetį išaugo 129 mln. eurų (arba 26%) iki 626 mln. eurų, palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu, ir 89 mln. eurų (arba 17%), palyginti su priešpandeminiu laikotarpiu (2019 m. I pusmečiu). Aukštųjų technologijų prekių eksporto vertė be PET (sudarė beveik 40% viso Hi-tech eksporto vertės) 2021 m. I pusmetį per metus paaugo net 123 mln. eurų (arba 45%) iki 395 mln. eurų. Vertinant pagal pramonės sektorius, daugiausiai prie aukštųjų technologijų prekių eksporto augimo prisidėjo kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamybos sektorius, kurio eksporto vertė per metus augo 94 mln. eurų (arba 47%) iki 294 mln. eurų. Vertinant pagal prekių grupes, 2021 m. I pusmetį daugiausiai išaugo būtent elektros mašinų ir įrangos eksportas – paaugo 76 mln. eurų (arba 65%) iki 194 mln. eurų. Pagrindinėmis Hi-tech prekių eksporto augimo rinkomis buvo Vokietija (augo 20 mln. eurų arba 42%), Čekija (augo 18 mln. eurų arba 2,2 karto) ir JAV (augo 15 mln. eurų arba 40%). 2021 m. I pusmetį per metus aukštųjų technologijų dalis (be PET) lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto struktūroje paaugo 0,8 procentinio punkto ir siekė 5,0%, o su PET – paaugo 0,1 procentinio punkto ir siekė 7,3%.

II. EKSPORTAS Į TIKSLINES RINKAS

► Lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto vertė į tikslines rinkas 2021 m. I pusmetį išaugo 965 mln. eurų (arba 26%) iki 4,6 mlrd. eurų, palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu; tuo metu bendra lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto vertė paaugo 23%. Tokiu būdu eksporto vertės (be energetinių produktų) augimas į tikslines rinkas 2021 m. I pusmetį buvo 3,0 procentinio punkto spartesnis nei bendras lietuviškos kilmės prekių eksporto augimas.

► Vertinant pagal šalis, 2021 m. I pusmetį pagrindinė lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto vertės į tikslines rinkas dalis teko Vokietijai (21%), JAV (15%) ir Švedijai (13%); o daugiausiai prie augimo prisidėjo JAV ir Nyderlandų rinkos, kurios generavo atitinkamai 10 ir 4,6 procentinio punkto viso augimo. 2021 m. I pusmetį eksporto vertė į JAV buvo net 371 mln. eurų (arba 2,2 karto) didesnė nei prieš metus, daugiausiai dėl įvairių chemijos produktų, ypač diagnostinių ir laboratorinių reagentų. Taip pat pastebimai prie augimo prisidėjo Nyderlandų rinka, į kurią eksportas per metus paaugo beveik 170 mln. eurų (arba 39%), taip pat daugiausiai dėl įvairių chemijos produktų, ypač diagnostinių ir laboratorinių reagentų. 2021 m. I pusmetį eksportas per metus augo į beveik visas tikslines rinkas, išskyrus tris šalis. Tarp neigiamai prie augimo prisidėjusių šalių buvo Izraelis (eksportas susitraukė 19 mln. eurų arba 40%) ir Japonija (susitraukė 3,4 mln. eurų arba 8,7%).

► Vertinant pagal eksportuojamas lietuviškas prekes (be energetinių produktų) į tikslines rinkas 2021 m. I pusmetį ketvirtadalį viso augimo (arba 7,4 procentinio punkto) generavo įvairių chemijos produktų eksportas, kurio vertė per metus išaugo 272 mln. eurų (arba 3 kartus); o vertinant konkrečiau - šioje prekių grupėje ypač reikšmingas buvo diagnostinių ir laboratorinių reagentų eksportas, kuris prie lietuviškos kilmės prekių eksporto į tikslines rinkas augimo prisidėjo net 6,7 procentinio punkto, o eksporto vertė per metus išaugo 247 mln. eurų (arba 3,1 karto) ir siekė beveik 365 mln. eurų. Spartų šių reagentų eksporto augimą lėmė 3,1 karto (arba 145 mln. eurų) iki 215 mln. eurų išaugęs eksportas į JAV rinką. Kita prekių grupė, taip pat reikšmingai prisidėjusi prie lietuviškų prekių (be energetinių produktų) į tikslines rinkas eksporto augimo – baldai, kurie generavo 4,5 procentinio punkto viso augimo, o šių gaminių į tikslines rinkas per 2021 m. I pusmetį eksportuota už 837 mln. eurų – tai 164 mln. eurų (arba 24%) daugiau, palyginti su 2020 m. atitinkamu laikotarpiu. Tuo metu didžiausią neigiamą indėlį į augimą 2021 m. I pusmetį generavo javų eksportas, kuris per metus susitraukė 110 mln. eurų (arba 68%) iki 51 mln. eurų.

III. EKSPORTAS PAGAL PRAMONĖS IR ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUS

► Vertinant pagal pramonės sektorius, lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) metiniam eksporto augimui 2021 m. I pusmetį didžiausią įtaką darė chemijos pramonė. Šis sektorius generavo daugiau nei trečdalį viso lietuviško eksporto vertės didėjimo (žr. 1 lentelė). Reikšmingai prie lietuviškų gaminių eksporto vertės augimo 2021 m. I pusmetį prisidėjo baldų ir medienos bei inžinerinė pramonė¹, kurios prisidėjo atitinkamai 5,8 ir 4,8 procentinio punkto. Ne toks sėkmingas pusmetis buvo tabako gaminių ir popieriaus bei jo gaminių pramonėms, kurių indėlis į augimą buvo silpnai neigiamas.

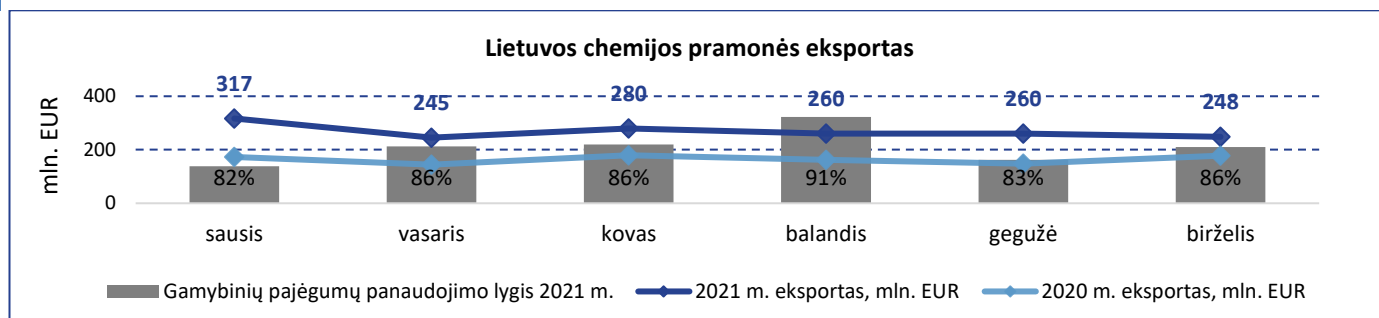
1 lentelė. Lietuvos ūkio sektorių indėlis į augimą 2021 m. I pusmetį

Ūkio sektoriai	2021 m. I pusr. vertė, mln. EUR	2021 m. I pusr. metinis pokytis, %	2021 m. I pusr. indėlis į augimą	2021 m. I pusr. struktūra, %
Chemijos pramonė	1 609.7	63.4%	9.0 p.p.	18.8%
Baldų ir medienos pramonė	1 600.0	33.6%	5.8 p.p.	18.7%
Inžinerinė pramonė	1 986.4	20.2%	4.8 p.p.	23.2%
Atliekų surinkimas, tvarkymas ir šalinimas; medžiagų atgavimas	355.1	53.5%	1.8 p.p.	4.2%
Kitos ūkio šakos	445.4	15.3%	0.9 p.p.	5.2%
Žemės ūkio produktai	476.7	8.4%	0.5 p.p.	5.6%
Drabužių, tekstilės ir odos pramonė	361.9	10.9%	0.5 p.p.	4.2%
Maisto ir gėrimų pramonė	1 180.7	3.0%	0.5 p.p.	13.8%
Tabako pramonė	368.8	-5.7%	-0.3 p.p.	4.3%
Popierius ir popieriaus pramonė	160.0	-8.0%	-0.2 p.p.	1.9%
Lietuviškos kilmės prekės (be energetinių produktų) iš viso	8 544.8	23.3%	23.3%	100.0%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

¹ inžinerijos pramonė apima 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ir 30 CPA klasifikatoriaus veiklas.

CHEMIJOS PRAMONĖ

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

► Lietuvos chemijos pramonės eksporto vertė per 2021 m. I pusmetį didėjo net 625 mln. eurų (arba 63%), palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu, ir siekė 1,6 mlrd. eurų. Pirmajame ir antrajame 2021 m. ketvirčiuose buvo stebimas staigus chemijos pramonės eksporto metinis augimas - atitinkamai 344 mln. eurų (arba 69%) ir 280 mln. eurų (arba 57%) didėjimas. Iš esmės augo visų chemijos pramonės prekių grupių eksportas, tačiau labiausiai prie šio sektoriaus eksporto augimo prisidėjo įvairių chemijos produktų grupei priskiriamų gaminių eksportas, kuris lėmė pusę šio sektoriaus eksporto augimo ir sudarė net 32,1 procentinio punkto. Šiek tiek mažiau prie augimo prisidėjo trąšų eksportas ir fermentų (enzimų), albuminų bei peptonų eksportas, kuris generavo atitinkamai 9,9 ir 9,0 procentinio punkto visos chemijos pramonės eksporto vertės augimo. Vertinant chemijos pramonės eksporto pokytį iš kainų bei produkcijos kiekių perspektyvos, matyti, kad 2021 m. I pusmetį eksportuojamos produkcijos kainos tendencingai augo – atitinkamai apie 1,2% (pirmą ketvirtį) ir apie 17% (antra ketvirtį), palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu, tačiau eksporto vertės augimą daugiausiai lėmė išaugusios pardavimų apimtys.

► Įvairių chemijos produktų grupei priskiriamų gaminių eksporto vertė 2021 m. I pusmetį siekė beveik 525 mln. eurų ir buvo 2,5 karto (arba 317 mln. eurų) didesnė nei 2020 m. atitinkamu laikotarpiu. Būtent šių gaminių eksportas lėmė net pusę visos chemijos pramonės eksporto vertės didėjimo. Beveik visą (79%) šių gaminių eksporto vertę sudarė diagnostiniai ar laboratoriniai reagentai. Būtent reagentai labiausiai prisidėjo prie įvairių chemijos produktų grupės eksporto vertės augimo – šių gaminių eksporto vertė per metus išaugo 2,7 karto (arba 262 mln. eurų) iki 414 mln. eurų. Pagrindinė šių reagentų eksporto kryptis 2021 m. I pusmetį buvo JAV (sudarė 52% eksporto vertės), Nyderlandai (22%) ir Jungtinė Karalystė (7,6%). Taip pat šios trys šalys buvo sparčiausiai išaugusios reagentų eksporto rinkos, palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu – eksporto vertė į JAV išaugo 145 mln. eurų (arba 3,1 karto), į Nyderlandus – 63 mln. eurų (arba 3,2 karto), į Jungtinę Karalystę – 31 mln. eurų (arba 19 kartų). Iš viso ES-27 šalių dalis Lietuvoje pagamintų reagentų eksporto struktūroje sudarė 24%.

► Trąšų eksportas 2021 m. I pusmetį išaugo 98 mln. eurų (arba 31%), palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu, o jų indėlis į chemijos pramonės eksporto augimą sudarė 9,9 procentinio punkto. Daugiausiai prie trąšų eksporto augimo prisidėjo mineralinių ar cheminių azoto trąšų eksportas (sudarė beveik 60% viso trąšų eksporto vertės), kuris per metus paaugo 65 mln. eurų (arba 37%). Didžiausias šių azoto trąšų eksporto vertės augimas buvo stebimas pagrindinėje - ES šalių - rinkoje, kuri išaugo 43 mln. eurų (arba 33%). 2021 m. I pusmetį pastebimai išaugo azoto trąšų eksportas į Belgiją (augo 13 mln. eurų arba 72%) ir Latviją (augo 9,8 mln. eurų arba 9,7 karto).

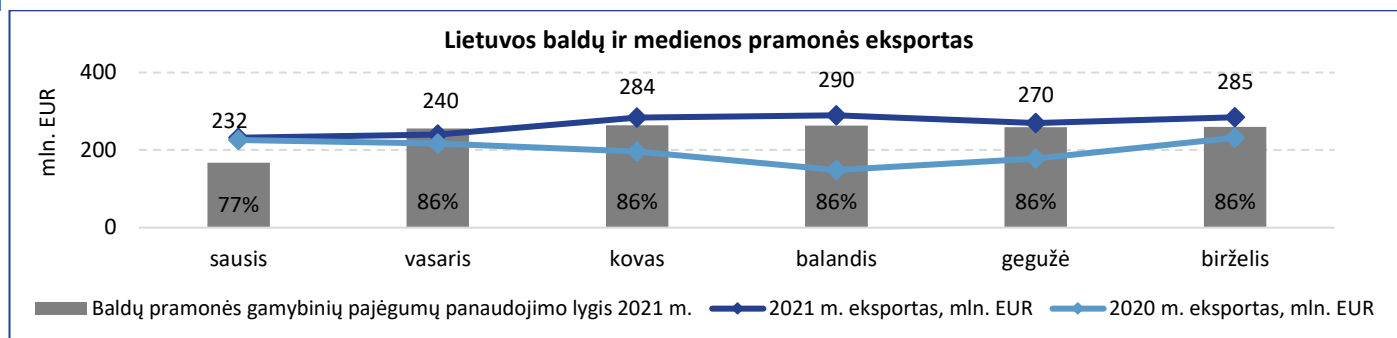
► Iš kitų chemijos pramonės produktų 2021 m. I pusmetį reikšmingiau augo fermentų (enzimų), albuminų, peptonų bei jų darinių eksportas – per metus paaugo 89 mln. eurų (arba 2,5 karto) iki 149 mln. eurų. Praktiškai visą eksporto vertę (85%) sudarė fermentai (enzimai) ir būtent šių gaminių eksportas lėmė visos prekių grupės eksporto augimą. 2021 m. I pusmetį fermentų (enzimų) eksportas išaugo 92 mln. eurų (arba 3,6 karto) iki 127 mln. eurų; pagrindinės eksporto kryptys buvo JAV (47% eksporto vertės) ir Vokietija (36%) ir būtent į šias rinkas per metus daugiausiai paaugo eksporto vertė - į JAV paaugo 45 mln. eurų arba 2,8 karto, į Vokietiją - paaugo 43 mln. eurų arba 5,4 karto.

2 lentelė. Chemijos pramonės eksportas pagal prekių grupes 2021 m. I pusmetį

Chemijos pramonės produktai	2021 m. I pusm. vertė, mln. EUR	2021 m. I pusm. metinis pokytis, %	2021 m. I pusm. indėlis į augimą	2021 m. I pusm. struktūra, %
Įvairūs chemijos produktai	524.9	152.1%	32.1 p.p.	32.6%
Trąšos	409.0	31.4%	9.9 p.p.	25.4%
Fermentai (enzimai); albuminai; peptonai ir jų dariniai	148.9	146.7%	9.0 p.p.	9.2%
Organiniai chemikalai	121.0	110.6%	6.4 p.p.	7.5%
Plastikai ir jų gaminiai	276.2	11.9%	3.0 p.p.	17.2%
Kiti chemijos pramonės produktai	129.7	28.3%	2.9 p.p.	8.1%
Chemijos pramonės produktai iš viso	1 609.7	63.4%	63.4%	100%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

BALDŲ IR MEDIENOS PRAMONĖ

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

► Baldų ir medienos pramonės indėlis į lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto vertės metinį augimą 2021 m. I pusmetį taip pat buvo reikšmingas ir sudarė 5,8 procentinio punkto. Šios pramonės eksporto vertė per metus padidėjo 403 mln. eurų (arba 34%) ir siekė 1,6 mlrd. eurų. Pagrindinę eksporto vertės dalį sudarė baldų pramonės gaminių eksportas (65%), o trečdalis (35%) – medienos ir jos gaminių pramonės eksportas. Du trečdaliai (67%) baldų ir medienos pramonės gaminių eksporto buvo realizuota pagrindinėje – ES-27 rinkoje, NVS šalims teko 1,2% eksporto vertės, o kitoms šalims – 32%. Vertinant pagal eksporto rinkas, 2021 m. I pusmetį daugiausiai produkcijos eksportuota į Vokietiją (15%), Švediją (12%) ir Norvegiją (8,7%), o sparčiausiai per metus paaugusios rinkos buvo Vokietija (paaugo 69 mln. eurų arba 42%), JAV (paaugo 43 mln. eurų arba 73%) ir Jungtinė Karalystė (paaugo 42 mln. eurų arba 46%).

► 2021 m. I pusmetį baldų pramonės produkcijos eksportas lėmė daugiau nei pusę visos baldų ir medienos pramonės produktų eksporto vertės augimo – generavo net 20,0 procentinio punkto metinio augimo. Iš viso 2021 m. I pusmetį baldų pramonė eksportavo produkcijos už 1,0 mlrd. eurų – tai 240 mln. eurų (arba 30%) daugiau nei prieš metus. Praktiškai visą eksportuotos produkcijos vertę sudarė kitų baldų grupei priskiriami baldai (71%), dar apie 26% - sėdimieji baldai ir jų dalys bei čiužinių karkasai ir panašūs reikmenys (2,6%). Sparčiausiai per metus paaugo būtent kitų baldų grupei priskiriamos produkcijos (ypač medinių valgomųjų ir svetainių baldų) eksportas, kuris buvo 172 mln. eurų (arba 31%) didesnis nei prieš metus ir siekė 737 mln. eurų. Ši prekių grupė lėmė praktiškai visą baldų pramonės eksporto vertės didėjimą ir sudarė 21,7 procentinio punkto viso metinio augimo. Vertinant pagal eksporto rinkas, 2021 m. I pusmetį daugiausiai šios pramonės produkcijos (66% eksporto vertės) išvežta į ES-27 rinką (ši rinka per metus daugiausiai paaugo), 1,6% - į NVS šalis ir 33% - į kitas šalis. Daugiausiai šios produkcijos eksportuota į Švediją (16% eksporto vertės), Vokietiją (12%) ir Daniją (8,9%), o sparčiausiai eksporto vertė per metus išaugo į JAV (paaugo 36 mln. eurų arba 74%), Daniją (paaugo 25 mln. eurų arba 37%) ir Jungtinę Karalystę (augo 24 mln. eurų arba 39%).

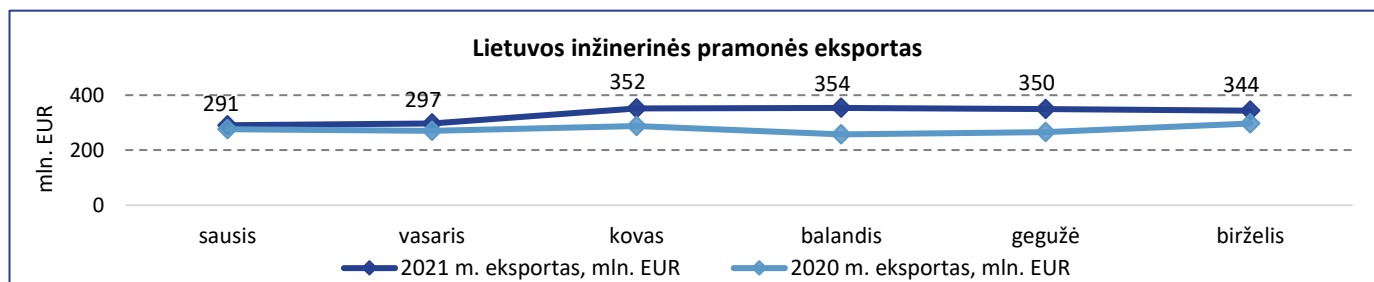
► 2021 m. I pusmetį medienos pramonės eksporto vertė per metus paaugo 163 mln. eurų (arba 40%) ir siekė 566 mln. eurų. Daugiau nei ketvirtadalį (28%) medienos pramonės produkcijos eksporto vertės sudarė statybiniai gaminiai iš medienos, dar penktadalį (24%) – mediena ir apie 17% - surenkamieji statiniai. Daugiausiai per metus išaugo būtent medienos eksportas - paaugo 53 mln. eurų arba 65%; taip pat prie augimo prisidėjo statybinių gaminių iš medienos eksportas, kurio vertė per atitinkamą laikotarpį paaugo 49 mln. eurų arba 44%. Vertinant pagal eksporto rinkas, 2021 m. I pusmetį 68% medienos pramonės produktų išvežta į ES-27 regioną (ši rinka per metus daugiausiai paaugo), 0,5% - į NVS, o 31% - į kitas šalis. Daugiausiai produkcijos buvo eksportuota į Vokietiją (20%), Norvegiją (9,1%) ir Jungtinę Karalystę (8,1%). Labiausiai eksporto vertė per metus paaugo į Vokietiją (paaugo 48 mln. eurų arba 75%), Lenkiją (paaugo 18 mln. eurų arba 2,2 karto) ir Jungtinę Karalystę (paaugo 18 mln. eurų arba 63%).

3 lentelė. Baldų ir medienos pramonės eksportas pagal pošakius 2021 m. I pusmetį

Ūkio sektoriai	2021 m. I pusbm. vertė, mln. EUR	2021 m. I pusbm. metinis pokytis, %	2021 m. I pusbm. indėlis į augimą	2021 m. I pusbm. struktūra, %
Baldų pramonė	1 034.2	30.2%	20.0 p.p.	64.6%
Medienos ir jos gaminių pramonė	565.8	40.4%	13.6 p.p.	35.4%
Baldų ir medienos pramonės eksportas iš viso	1 600.0	33.6%	33.6%	100%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

INŽINERINĖ PRAMONĖ²

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

► 2021 m. I pusmetį Lietuvos inžinerinė pramonė sudarė didžiausią dalį (23%) lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporte ir reikšmingai prisidėjo prie lietuviškos kilmės prekių (be energetinių produktų) eksporto vertės augimo – lėmė penktadalį (arba 4,8 procentinio punkto) metinio augimo. Eksportuota prekių už beveik 2,0 mlrd. eurų arba 20% daugiau nei atitinkamu laikotarpiu prieš metus. Labiausiai prie inžinerinės pramonės augimo prisidėjo kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamybos subsektorius. Per metus paaugo beveik visų inžinerinės pramonės pošakių eksporto vertė, išskyrus pagrindinių metalų gamybos, kurio eksportas susitraukė 4,1 mln. eurų (arba 4,8%). Pagal eksporto rinkas didžiausias inžinerinės pramonės eksporto augimas buvo stebimas pagrindinėje – ES-27 rinkoje, į kurią eksportuojamos produkcijos vertė per metus išaugo 267 mln. eurų (arba 23%) iki 1,4 mlrd. eurų ir sudarė 72% visos Lietuvos inžinerinės pramonės eksporto vertės.

► Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamybos subsektoriaus indėlis į inžinerinės pramonės eksporto vertės augimą 2021 m. I pusmetį buvo didžiausias ir sudarė trečdalį arba 6,5 procentinio punkto viso augimo. Eksportuota gaminių už beveik 330 mln. eurų – tai 108 mln. eurų (arba 49%) daugiau nei prieš metus. Pagal prekių grupes, didžiausią eksporto vertės dalį sudarė radarai ir radionavigaciniai aparatai (23%), skystųjų kristalų įtaisai bei lazeriai (18%), balso, vaizdo ar kitų duomenų perdavimo ir priėmimo aparatūra (13%). Per metus daugiausiai paaugo būtent radarų ir radionavigacinių prietaisų (padidėjo 40 mln. eurų arba 2,2 karto) bei balso, vaizdo ir kitų duomenų perdavimo, priėmimo aparatūros (paaugo 17 mln. eurų arba 67%) eksportas. Daugiausiai (57%) šio subsektoriaus produkcijos eksportuota į ES-27 rinką ir būtent ši rinka per metus paaugo daugiausiai – 79 mln. eurų (arba 72%). Vertinant pagal šalis, 2021 m. I pusmetį daugiausiai produkcijos eksportuota į Vokietiją (14%), JAV (12%) ir Lenkiją (7,4%), o labiausiai per metus eksportas išaugo į Vokietiją (paaugo 13 mln. eurų arba 39%), Lenkiją (paaugo 13 mln. eurų arba 2,1 karto) bei Čekiją (paaugo 12 mln. eurų arba 4,7 karto).

► Variklinių transporto priemonių ir jų dalių gamybos subsektorius taip pat prisidėjo prie inžinerinės pramonės eksporto augimo – generavo 3,8 procentinio punkto viso sektoriaus augimo. Iš viso per 2021 m. I pusmetį eksportuota gaminių už beveik 226 mln. eurų – 63 mln. eurų arba 38% daugiau, palyginti su 2020 m. tuo pačiu laikotarpiu. Pagrindinę eksporto vertę sudarė laidai, kabeliai ir elektros puslaidininkiai (43%) bei priekabos, puspriekabės, kitos nesavareigės transporto priemonės ir jų dalys (29%). Labiausiai prie eksporto augimo prisidėjo būtent uždegimo sistemų laidų rinkiniai, kurių eksportas per metus išaugo 19 mln. eurų (arba 24%) iki 97 mln. eurų. Pagal regionus daugiausiai šio subsektoriaus prekių eksportuota į ES-27 rinką (78%), dar 13% - į NVS šalis. Pagal šalis daugiausiai produkcijos eksportuota į Švediją (26%), Vokietiją (14%) ir Rusiją (13%); o daugiausiai per metus paaugo būtent Rusijos (paaugo 27 mln. eurų arba 12 kartų) ir Švedijos (paaugo 16 mln. eurų arba 37%) rinkos.

► Elektros įrangos gamybos subsektorius buvo trečioje vietoje pagal teigiamą poveikį inžinerinės pramonės eksporto rezultatams 2021 m. I pusmetį. Šio subsektoriaus eksportas per metus paaugo 59 mln. eurų (arba 32%) iki 241 mln. eurų. Pagal šio subsektoriaus eksportuojamas prekių grupes didžiausias augimas buvo stebimas įvairių skydų, plokščių, pultų ir skirstomųjų spintų konstrukcijų pagrindų eksporte, kuris paaugo 19 mln. eurų (arba 60%) iki 509 mln. eurų ir sudarė net 21% viso subsektoriaus eksporto vertės (didžiausią šio subsektoriaus eksportuojamų prekių grupę). Vertinant viso elektros įrangos subsektoriaus eksporto pokyčius pagal rinkas, daugiausiai elektros įrangos pramonės produkcijos 2021 m. I pusmetį eksportuota į Vokietiją (23%), Švediją (10%) ir Jungtinę Karalystę (6,6%), taip pat šiose rinkose buvo stebimas didžiausias didžiausias augimas – atitinkamai 16 mln. eurų (arba 39%), 7,0 mln. eurų (arba 41%) ir 7,0 mln. eurų (arba 78%).

4 lentelė. Inžinerinės pramonės eksportas pagal pošakius 2021 m. I pusmetį

Ūkio sektoriai	2021 m. I pusm. vertė, mln. EUR	2021 m. I pusm. metinis pokytis, %	2021 m. I pusm. indėlis į augimą	2021 m. I pusm. struktūra, %
Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba	329.9	48.7%	6.5 p.p.	16.6%
Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba	225.9	38.4%	3.8 p.p.	11.4%
Elektros įrangos gamyba	240.9	32.5%	3.6 p.p.	12.1%
Guminių ir plastikinių gaminių gamyba	458.1	10.6%	2.6 p.p.	23.1%
Metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, gamyba	339.3	8.5%	1.6 p.p.	17.1%
Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba	95.6	28.8%	1.3 p.p.	4.8%
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	215.8	8.3%	1.0 p.p.	10.9%
Pagrindinių metalų gamyba	80.8	-4.8%	-0.2 p.p.	4.1%
Inžinerinė pramonė iš viso	1 986.4	20.2%	20.2%	100.0%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

² inžinerijos pramonė apima 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ir 30 CPA klasifikatoriaus veiklas.

Intarpas 1. Žaliavų kainų raida 2021–2022 m.

Žaliavų kainos pasaulio rinkoje 2021 m. pirmąjį pusmetį gerokai išaugo. Iš esmės didėjo visų žaliavų kainos – brango metalai, žaliavinė nafta, žaliavinė mediena, plastikai, žemės ūkio produktai. To priežastis – didelė žaliavų paklausa ir ribota jų pasiūla pasaulio rinkoje. **Vienas pagrindinių veiksnių**, lemiančių stiprią paklausą žaliavoms yra spartus didžiųjų pasaulio ekonomikų atsigavimas po COVID-19 viruso pandemijos. Tiek JAV, tiek Kinijoje, tiek Indijoje matomas labai stiprus pramonės aktyvumas, o šios valstybės, ypač Kinija ir JAV, yra didelės pramoninės valstybės ir jos savo gamybinuose procesuose naudoja daug žaliavų. **Antroji priežastis**, dėl kurios atsirado žaliavų trūkumas pasaulinėje rinkoje kyla iš pasiūlos pusės ir yra nulemta Kinijos uostų veiklos ypatumų. Kai kurie Kinijos uostai dėl naujos COVID-19 viruso atmainos ir apskritai, viruso protrūkių, riboja darbą uostuose iš kurių vyksta prekyba su Europa. Didelė krovos darbų paklausa ir ribota pasiūla, lėmė, kad žaliavų tiekimas stringa, konteinerių gabenimo kainos labai pakilo, taip pat trūkinėja ir vertės grandinės. **Dar viena žaliavų kainų** kilimo priežastis yra naftos kainų padidėjimas, dėl kurių didėja transportavimo kaštai, kurie pereina ir į žaliavų kainos augimą.

Žaliavų kainų kilimas neišvengiamai lemia ir spaudimą infliacijai Lietuvoje bei eksporto kainų kilimą. 2021 m. pirmąjį ketvirtį importo ir eksporto kainos didėjo nedaug – atitinkamai 2,3 ir 0,1 proc., o antrąjį ketvirtį kainų kilimas buvo labai spartus – importo kainos padidėjo 13,0 proc. per metus, o eksporto kainos – 7,7 proc.³ Pastarosios tendencijos, labai tikėtina, išliks ir vėlesniais metų ketvirčiais, todėl didelį poveikį eksporto vertės augimui 2021 m. darys ir kainų kaita.

Naftos kainos

Žaliavinės naftos paklausa 2021 m., kitaip nei 2020 m. COVID-19 viruso pandemijos aplinkoje, auga, o tai labiausiai susiję su labai sparčiu Kinijos ir JAV ekonomikos atsigavimu. Taip pat spartėja ir ekonominis aktyvumas Europoje ir kitose pasaulio valstybėse, o tai didina žaliavinės naftos paklausą pasaulio rinkose. Yra tikimasi, kad palyginti su 2020 m., žaliavinės naftos suvartojimas paaugės apie 6 proc. per metus. Tačiau, net ir didėjant paklausai, kai kurios OPEC aljanso šalys žaliavinės naftos pasiūlą didina tik palaipsniui. Yra tikimasi, kad 2021 m. gamybinės apimtys padidės kiek daugiau nei 2 proc., o OPEC šalys padidins gamybą kiek daugiau nei 3 proc. per metus. Stipresnis nei pasiūlos žaliavinės naftos paklausos augimas lemia naftos kainų kilimą – remiantis The Economist Intelligence Unit prognoze, tikimasi, kad 2021 m. per metus BRENT žaliavinės naftos kaina paaugės kiek daugiau nei 60 proc. per metus: nuo vidutiniškai 40 iki 68 JAV dolerių už barelį. Prognozuojama, kad aukščiausia kaina bus 2021 m. trečiąjį ketvirtį, metų pabaigoje ji kiek sumažės.^{4 5 6}

Metalų kainos

Remiantis The Economist Intelligence Unit duomenimis, daugelio metalų kainos 2021 m. pradžioje šoktelėjo aukštyn.⁷ Vėlgį, pagrindinė to priežastis – spartus Kinijos ir JAV ekonomikų augimas ir dėl to didėjanti paklausa metalams, kurie yra naudojami pramoninės produkcijos gamybai. Dėl trumpuoju laikotarpiu didėjančios paklausos ir ribotos pasiūlos, tikimasi, kad daugelio metalų kainų 2021 m. per metus gerokai paaugės. Vis dėlto, kai kurių metalų rinkoje, manoma, kad kainų padidėjimas ilgesniuoju laikotarpiu bus pastovus, o to pagrindinė priežastis yra daugelio ekonomikų persiorientavimas link žaliojo kurso.

Aliuminio paklausa 2021 m. tikimasi paaugės sparčiau nei pasiūla. Tai lemia aliuminio kainų padidėjimo prognozę – tikimasi, kad 2021 m. kaina padidės beveik 33 proc., o 2022 m., dėl silpniau augančios paklausos, ji turėtų sumažėti apie 14 proc. Panašios prognozės 2021 m. yra ir kitų metalų – nikelio, alavo ir vario – kainų raidai, tačiau jos, manoma, ilgesniuoju laikotarpiu bus nuolatiniame aukštesniame lygyje. 2021 m. sparčiai auganti **nikelio** paklausa, lėčiau auganti jo pasiūla, lemia kainų augimą 28,8 proc. per metus. Kitaip nei aliuminio kainos, 2022 m. kainų augimas turėtų būti teigiamas – jos turėtų padidėti 6,9 proc. **Alavo** kainų augimas 2021 m. taip yra labai spartus; yra numatoma, kad paklausos augimas bus spartesnis nei pasiūlos. Prognozuojama, kad 2021 m. vidutiniškai alavo kainos padidės net 67 proc., o 2022 m. kainų augimas bus nedidelis, tačiau teigiamas – jos turėtų paaugti apie 1 proc. per metus. **Vario** kainų raida yra panaši į alavo kainų augimą – 2021 m., tikimasi, kad jos paaugės net 47 proc., o 2022 m. – apie 4 proc. Nors vario paklausos augimas 2021-2022 m. didelis nebus, o pasiūlos augimas bus didesnis arba atitiks paklausos augimą, praėjusius keletą metų mažėjusios vario atsargos rinkoje lemia jo kainų šuolį.

Pagrindinė nuolat augančių nikelio kainų priežastis – ilgesniuoju laikotarpiu išaugsianti jo paklausa. Nikelis yra naudojamas elektros automobilių baterijų gamyboje, todėl, manoma, kad elektromobilių rinkos plėtros tendencijos nulems ir šio metalo padidėjusią paklausą ilgalaikėje perspektyvoje. Beveik pusė visos alavo produkcijos tenka elektronikos pramonei lydmetaliu lydiniam gaminti, todėl nuo šio sektoriaus raidos labiausiai priklausys ir alavo kainų kaita. Manoma, kad alavo kainos, taip pat kaip ir nikelio kainos bent jau vidutiniui laikotarpiu bus aukštesniame lygyje nei buvo ankstesniais metais. Varies, kaip ir nikelis, yra naudojamas elektros automobilių gamyboje, taip pat vėjo ir saulės jėgainių stotyse, todėl jo paklausa ilgesniuoju laikotarpiu, manoma, išliks nuolat padidėjusi.

Cinko kainos pasaulinėje rinkoje 2021 m., tikimasi, padidės maždaug 25 proc., 2022 m. sumenks 3 proc. Didesnis pasaulinis dėmesys investicijoms į infrastruktūrą, ypač remiant žaliąsias ir atsinaujinančiosios energijos projektus naudojant cinkuotą plieną, prisideda prie padidėjusio cinko vartojimo. **Plieno** kainos trumpuoju laikotarpiu, dėl didelio pasaulio ekonomikų aktyvumo, didėja (2021 m. – 63 proc.), tačiau vėlesniais metais turėtų mažėti. **Švino** kainų augimas, stebimas 2021 m. (13,5 proc.), vėlesniais metais taip pat turėtų lėtėti dėl pakankamos jo pasiūlos pasaulinėje rinkoje. **Aukso** kainos, po nemenko jų augimo COVID-19 viruso pandemijos metu 2020 m. (27 proc.), 2021 m. kiek didės (0,7 proc.), o vėlesniais metais, manoma, mažės.

³ Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis 2021-08-27.

⁴ The Economist, Intelligence Unit 2021-08-18. Commodity Prices.

⁵ Financial Times 2021-05-21. China and green energy drive copper prices to record high. <https://www.ft.com/content/d6506ccc-216b-4d7c-86c6-1add16370805>

⁶ The Economist, Intelligence Unit 2021-08-18. Commodity Prices.

⁷ The Economist, Intelligence Unit 2021-08-18. Commodity Prices.

Žemės ūkio produktų kainos

Jei metalų kainų kaita ilgesniuojų laikotarpiu priklauso nuo paklausos svyravimų ir ekonomikų esminio persiorientavimo link žaliavo kurso, tai žemės ūkio produktų kainos labiau priklauso nuo žemės ūkio produktų derliaus, paklausos pokyčių vartojimo rinkoje bei jų atsargų susidarymo, taip pat konkurencinių sąlygų ir galimo didesnio pakeičiamumo tarp produktų. Remiantis The Economist Intelligence Unit duomenimis, yra prognozuojama, kad 2021 m. pakils kavos kainos (20-25 proc.), brangs palmių, rapsų, saulėgrąžų aliejai. Taip pat didės kukurūzų (50 proc.), sojos pupelių (46 proc.), cukraus (29 proc.), kviečių (18 proc.), medvilnės (32 proc.) kainos. Tikimasi, kad kiek sumažės ryžių, kakavos kainos, o arbatos kaina beveik nekis.⁸

2021 m. prognozuojamas **kavos** kainų augimas – Arabica kavos kainos pakils beveik 25 proc., Robusta – beveik 20 proc. Kavos suvartojimas 2020/21 m., tikimasi, augs nuosaikiai, o 2021/22 m. augimas turėtų paspartėti. 2022 m. susidariusios kavos atsargos pasaulinėje rinkoje turėtų lemti kavos kainų kryptį. **Kakavos** suvartojimas COVID-19 viruso pandemijos akivaizdoje 2019/20 m. mažėjo (4 proc.). Nors 2020/21 m. jos paklausa kiek atsigavo, tačiau, kaip ir kavos, susidariusios jos atsargos, lemia jų kainų kryptį 2021-2022 m. laikotarpiu. Prognozuojama, kad **arbatos** kainų kaita bus kiek kitokia nei kakavos kainų pokyčiai. Arbatą, po vandens, yra antra pasaulyje pagal jos kiekio suvartojimą, o jos paklausos augimas iš esmės priklauso nuo demografinių veiksnių pokyčių. Arbatos kaina 2021 m., palyginti su 2020 m., tikimasi, beveik nekis, o 2022 m. – paaugs (8 proc.) dėl spartėjančios paklausos augimo.

Nemenkai auganti paklausa aliejams pasaulio rinkoje 2021 m. didina jų kainas. 2021 m. **rapsų aliejaus** kaina, tikimasi, paaugs daugiau nei 50 proc., tačiau 2022 m. ji kiek sumenks dėl sparčiau augančios kitų – ypač saulėgrąžų ir palmių – aliejų pasiūlos ir stipresnės konkurencijos pasaulinėje rinkoje. **Palmių aliejaus** kaina 2021 m., tikimasi paaugs taip pat daugiau nei 50 proc., 2022 m. – apie 2 proc. **Saulėgrąžų aliejus** 2021 m., tikimasi, pabrangs daugiau nei 50 proc., 2022 m. kaina turėtų mažėti apie 15 proc.

Kviečių kainų augimas yra nulemtas tiek struktūrinių – demografinių – veiksnių įtakos jų suvartojimui, tiek ir laikinų paklausos svyravimų. 2021-2022 m. paklausai augant daugiau nei pasiūlai, prognozuojama, kad jų kaina 2021 m. augs 18 proc., 2022 m. – 1,5 proc. **Kukurūzų** kaina, dėl augančios paklausos ir menkiau augančios pasiūlos 2021 m. didės apie 50 proc., o 2022 m. tendencijos bus atvirkštinės ir nulems kainų kryptį apie 6 proc.

Medienos kainos

2021 m. pirmąjį pusmetį žaliavinės medienos kainos visame pasaulyje taip pat išaugo. Pailgėjo tiek į Europą transportuojamos medienos gaminių pristatymo laikas, tiek ir padidėjo jos pasaulinė paklausa po COVID-19 viruso pandemijos. Būsto rinkos daugelyje šalių yra labai aktyvios, būsto kainos sparčiai auga, o būsto sektoriuje, mediena, kartu su tokiomis žaliavomis kaip metalai, yra naudojama kaip statybinė medžiaga. Taigi, žaliavinės medienos kainų dinamika, kaip ir daugelio kitų žaliavų, yra priklausoma nuo sparčiai augančios paklausos ir apribotos pasiūlos veiksnių.⁹

2021 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje mediena kainavo kiek daugiau nei 500 JAV dolerių už 1000 pėdų. Paskutinį kartą, tokia medienos kaina buvo 2020 m. lapkričio mėn. Tiesa, tokia medienos kaina rugpjūčio mėn. buvo gerokai mažesnė nei, pavyzdžiui, 2021 m. gegužės mėn., kai ji buvo šoktelėjusios iki maždaug 1600 JAV dolerių.¹⁰ Vis dėlto, didesnė nei 500 JAV dolerių kaina, iš esmės nebuvo fiksuojama per praėjusį dvidešimtmetį, o anot Bloomberg vertinimų, 2021–2022 m. medienos kaina turėtų stabilizuotis ties 550-600 JAV dolerių riba.¹¹

⁸ The Economist, Intelligence Unit 2021-08-18. Commodity Prices.

⁹ Financial Times 2021-08-01. Pandemic fuels broadest global house price boom in two decades. <https://www.ft.com/content/491a245d-4af7-4cad-b860-6ba51b86b45f>

¹⁰ Nasdaq 2021-08-27. Pandemic fuels broadest global house price boom in two decades. <https://www.nasdaq.com/market-activity/commodities/lbs>

¹¹ Bloomberg 2021-04-20. Sky-High Lumber Prices to Drop by Year-End, Analyst Says. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-20/sky-high-lumber-prices-to-drop-by-year-end-analyst-says>